

אחרי מות

בתוך קודש הקדשים

ונתן את הקטורת על האש לפני ה' (אחרי מות פז, יג)

בתקופת בית שני, פרשה קבוצה מהיהדות המקורית, והם כונו בשם "צדוקים", על שם מנהיגם צדוק, שהיה מתלמידיו של אנטיגנוס איש סוכו, מחכמי המשנה, ופרש מדרך מסורת ישראל.

הצדוקים למדו פירוש שונה בפסוקים רבים מן התורה שבכתב, והם חלקו על חכמי ישראל במשמעות הפסוקים, ובהלכה למעשה הנגזרת מפסוקים אלו.

אחת המחלוקות בין הצדוקים לחכמי ישראל, הינה בפרשת אחרי-מות, בסדר עבודתו של הכהן הגדול ביום הכיפורים.

בפרשת אחרי-מות מפרטת התורה את סדר עבודתו של הכהן הגדול ביום הכיפורים, עד לשיאה של העבודה - הכניסה אל תוך קודש הקדשים והקטרת הקטורת בתוך קודש הקדשים פנימה.

התורה כותבת: "וְלָקַח מֵלֶא הַמִּחְתָּה גִחְלֵי-אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלְּפָנֵי ה', וּמֵלֶא תְּפִנִּי קִטּוֹרֶת סַמִּים דָּקָה, וְהֵבִיא מִבֵּית לְפָרוּכָת. וְנָתַן אֶת הַקְּטוֹרֶת עַל הָאֵשׁ לְפָנֵי ה', וְכִסָּה עַנְן הַקְּטוֹרֶת אֶת הַכַּפּוֹרֶת אֲשֶׁר עַל הָעֵדוּת"¹. וְלֹא יִחַי.

הכהן צריך לקחת גחלים מעל המזבח אל תוך מחתה שבידו, ובידו השניה, בכלי נוסף, הוא לוקח את הקטורת, וכך עליו להיכנס אל קודש הקדשים. לאחר שהוא נכנס לשם,

על ידי אדם שבקי בכל

יי "טמא אתה" ולקבוע ומכים על החכם. לזה זמא.

סק הדין הוא פסק-דין בסופו של דבר "טמא כולים להיות בטוחים, א לכך - שבסופו של

והנהגתו מכריזה עליו אינו ראוי להיות בתוך

ורה, אינו יכול לקבוע יון זה עם מלוא הרגש ון איש החסד", "לברך

זו שתבטל בעזרת ה' תית והשלמה על ידי

(לקוטי שיחות חלק כז)

1. ויקרא טז, יב-יג

כאשר הוא עומד "לפני ה'", הוא מניח את הקטורת על הגחלים שבמחתה, וממתין שהעשן ייתמר ויעלה מן המחתה וימלא את חלל קודש הקדשים.

מפסוקים אלו, מכך שהתורה כותבת: "ונתן את הקטורת על האש - לפני ה'", למדו חכמי ישראל שהכהן צריך להניח את הקטורת על גחלי האש, כאשר הוא עומד "לפני ה'", בתוך קודש הקדשים.

אך הצדוקים סברו שיש להניח את הקטורת לפני הכניסה אל קודש הקדשים, ורק אחרי שהמחתה מעלה עשן בחוץ - הכהן נכנס איתה פנימה, והם למדו זאת מפסוק קודם בפרשה.

התורה מזהירה את אהרן הכהן מלהיכנס אל קודש הקדשים באופן שגרתי: "דבר אל אהרן אחיך, ואל יבוא בכל עת אל הקודש מבית לפרוכת .. כי בענן אראה על הכפורת". משמעות הפסוק היא, שאהרן לא ייכנס אל קודש הקדשים "בכל עת", בכל פעם שהוא רוצה, והסיבה לכך היא - "כי בְּעַנְן אֶרְאֶה עַל הַכְּפוֹרֶת", כיון ש"עמוד הענן" של הקב"ה, השכינה, נמצא שם בגלוי על הכפורת.

אולם הצדוקים פירשו את המילים "כי בענן אראה על הכפורת" - שעל הכהן הגדול להיכנס פנימה אל קודש הקדשים, "בענן", כאשר ענן הקטורת נמצא בידו. ולכן, לדעתם, על הכהן להניח את הקטורת על המחתה בחוץ, לפני כניסתו אל תוך קודש הקדשים, כך שהיא תעלה עשן עוד לפני כניסתו פנימה.

[בשל מחלוקת זו, ובשל העובדה שהצדוקים ניסו לשדל כוהנים גדולים לנהוג כשיטתם, אזי בערב יום הכיפורים, אחרי שזקני בית הדין היו מלמדים את הכהן הגדול את כל סדרי עבודת היום הקדוש, הם "היו משביעין אותו ואומרין לו: "איש כוהן גדול, אנו שלוחי בית דין ואתה שלוחינו ושליח בית דין; משביעין אנו עליך במי ששיכן את שמו בבית הזה, שלא תשנה דבר מכל שאמרנו לך"].

ההלכה היא, כאמור, שהכהן היה מניח את הקטורת בתוך קודש הקדשים, כנלמד מהפסוק "ונתן את הקטורת - לפני ה'". אולם ישנן שתי דעות בחז"ל¹ כיצד הוא מניח אותה: האם "מפזרה על גבי גחלים" - הכהן מפזר אט אט את הקטורת על גבי הגחלים, כך שהקטורת היתה נשרפת מהר, והעשן היה ממהר לעלות, או שמא

2. שם ב

3. יומא מט

"צוברה" - הכהן היה מן ארוך יותר עד שהקטורת

ההלכה נקבעה ש"צובר בעבודתו. מן הכבוד הו החוצה, אלא עליו להניח שהעשן יעלה, ורק אז הו

משמעותה הפנימית של האם "מפזרה על גבי הג "קטורת" מסמלת את ה החולין, אלא גם את הו בין אחד-עשר סממני הו והקטורת מסמלת את ה ולזכך אותה, לקחת דב מעבודת הקטורת.

מלבד זאת, בקטורת הו על "הצד האחר" שהוא עשר, הספירות הקדושו אחד-עשרה.

הקטרת הקטורת בבית אל הקדושה.

התורה מורה לנו בפרש הקודש". תפקידו של ו עליו להיות גם בחוץ, מנת לזכך ולברר אותו.

גם כאשר הוא נכנס, הקודש", התורה מציבו

"צוברה" - הכהן היה מניח מעין גל אחד של קטורת על גבי המחתה, כך שייקח זמן ארוך יותר עד שהקטורת תישרף מהגחלים והעשן ייתמר ויעלה.

ההלכה נקבעה ש"צוברה", והסיבה לכך היא, כי מדרך כבוד הוא שהכהן ישהה בעבודתו. מן הכבוד הוא שהכהן לא ימהר בעבודתו בקודש הקדשים וייצא מיד החוצה, אלא עליו להניח גל של קטורת על גבי המחתה, כך שהוא ימתין משך זמן עד שהעשן יעלה, ורק אז הוא ייצא החוצה.

משמעותה הפנימית של המחלוקת בין הצדוקים וחכמי ישראל, וכן של שתי הדעות האם "מפזרה על גבי הגחלים" או "צוברה", והמסר של ההלכה הזו אלינו -

"קטורת" מסמלת את העבודה והזיכרון של העולם הזה, ולא רק את זיכרון דברי החולין, אלא גם את הדברים הנחותים יותר.

בין אחד-עשר סממני הקטורת, היה גם סממן בשם "מור", שמקורו הוא מחיה טמאה. והקטורת מסמלת את הרעיון, שגם דבר נחות כמו ה"מור", חיה טמאה - יש להעלות ולזכך אותה, לקחת דבר כה ירוד, ולעשות ממנו חלק מעבודת בית המקדש, חלק מעבודת הקטורת.

מלבד זאת, בקטורת היו אחד-עשר סממנים. המספר 11 רומז על כוחות ה"קליפה", על "הצד האחר" שהוא היפך צד הקדושה, "סטרא-אחרא". הקדושה מתבטאת במספר עשר, הספירות הקדושות הם במספר עשר, ואילו ה"קליפות" מבטאות את המספר אחד-עשרה.

הקטרת הקטורת בבית המקדש, מסמלת שגם את הקליפות - יש לזכך ולהעלות אותם אל הקדושה.

התורה מורה לנו בפרשה זו כמה הוראות: הדבר הראשון הוא: "ואל יבוא בכל עת אל הקודש". תפקידו של היהודי היא לא להיות כל הזמן בקודש הקדשים פנימה, אלא עליו להיות גם בחוץ, ושם לעשות את עבודתו. יהודי צריך להיות בעולם הזה, על מנת לזכך ולברר אותו.

גם כאשר הוא נכנס, מעת לעת, אל הקודש פנימה - אזי "בזאת יבוא אהרן אל הקודש", התורה מציבה כמה תנאים לפני הכניסה אל קודש הקדשים.

זלים שבמחתה, וממתין שים.

האש - לפני ה", למדו כאשר הוא עומד "לפני

גל קודש הקדשים, ורק והם למדו זאת מפסוק

ם באופן שגרתי: "דבר ז .. כי בענן אראה על ש הקדשים "בכל עת", הכפורת", כיון ש"עמוד

ז" - שעל הכהן הגדול ורת נמצא בידו. ולכן, כניסתו אל תוך קודש

כוהנים גדולים לנהוג זיו מלמדים את הכהן ותו ואומרים לו: "אישי זשביעין אנו עליך במי .]

ודש הקדשים, כנלמד ות בחז"ל: כיצד הוא אט את הקטורת על מהר לעלות, או שמא

הדעה האומרת שיש להניח את הקטורת לפני הכניסה אל קודש הקדשים, שהעיסוק עם ה"קטורת", עם העולם הזה, צריכה להיעשות מחוץ לקודש, ואילו בקודש פנימה אין מקום לעסוק בזיכוכ ובירור העולם הגשמי - זו דעה מושללת לחלוטין, אין לה מקום כלל.

כיון שגם כאשר נמצאים בקודש הקדשים, בשיא הקדושה וההתעלות - עלינו לדעת שמטרתנו היא לעסוק בבירור וזיכוכ העולם הגשמי. גם שם עלינו "להקטיר קטורת".

חטאם של נדב ואביהוא בני אהרן, שעל שם עונשם נקראת הפרשה בשם "אחרי מות שני בני אהרן", היה: "בקרבתם לפני ה' - וימותו". חטאם היה בכך שהם (התקרבו אל ה', התעלו למדרגות רוחניות גבוהות, ו)התנתקו מהעולם הזה. הם לא רצו לחזור אליו, וכתוצאה מכך - "וימותו", הם עזבו את העולם הזה.

המטרה שלשמה הקב"ה העמיד אותנו בעולם הזה, היא - כדי שנעשה לו דירה בתחתונים. לא להתנתק מהעולם, אלא לברר ולזכך אותו ולעשות ממנו דירה להקב"ה. כך שגם כאשר אנו נמצאים בתוך קודש הקדשים - גם שם, אנו צריכים לזכור מה המטרה שלנו, גם בקודש פנימה "ונתן את הקטורת על האש - לפני ה'". גם כשנמצאים "לפני ה'", צריכים להניח את הקטורת על גבי האש.

יתרה מזו: גם כאשר נמצאים לפני ה', אזי "עבודת הקטורת" הזו צריכה להיעשות במתינות, באריכות, ביסודיות. לא בחיפזון ובמהירות, העיקר "לצאת ידי חובה".

כפי שהוזכר קודם, ההלכה היא שיש להניח את הקטורת על האש שבמחיתה, לא באופן של "מפזרה", כך שהקטורת תישרף מיד והעשן יעלה במהירות, אלא צריכים להניח אותה באופן של "צוברה", שייקח משך זמן עד שיעלה עשן. כי גם בקודש הקדשים פנימה, העבודה שלנו בבירור וזיכוכ העולם צריכה להיעשות ביסודיות ובמתינות. לא במהירות.

כאשר נפעל בדרך זו, נעסוק בזיכוכ ובירור העולם, "נעלה את הקטורת" גם כאשר אנו עומדים "לפני ה'" - נזכה ל"כי בענן אראה על הכפורת", נזכה לגילוי שכינתו של הקב"ה, ובקרוב ממש.

(משיחת אחרי-קדושים, תשכ"ד)

אחרי מות

הדם

והמצווה

ואיש איש מבני ישראל ויצוד ציד חיה או עוף א וכיסהו בעפר (אחרי מות ה')

בפרשת אחרי מות, מצו ומן הגר הגר בתוכם אי בעפר". מי שיצוד חיה ז מכך התורה מציינת כא שרק את דם שחיטת הח אין צורך לכסות.

הרמב"ן מבאר שהסיבו וכדברי הפסוק "כי הדב על גבי המזבח לשמו ש את דמם. בשל העובדו אלו שנשחטות לצרכי

אולם חיות ועופות ש: לכסות את דמם.

דם, ראוי לדבר חיובי

1. דברים יב, כג

4. ויקרא טז, א